

Vítejte v gminách

Kietrz • Krzanowice • Krzyżanowice • Pietrowice Wielkie

Tento materiál byl vydán v rámci projektu reg. č. CZ.3.22/3.3.04/11.02632 s názvem „PARTNERSTVÍM K POZNÁVÁNÍ REGIONU / PARTNERSTWO DO POZNAWANIA REGIONU“ za finanční podpory z Operačního programu přeshraniční spolupráce Česká republika – Polská republika 2007 – 2013.

Gmina Kietrz je základní územní správní jednotkou (středisková obec), pod kterou spadá 12 obcí – Dzierżysław, Kietrz, Kozłówek, Lubotyń, Ludmierzyce, Nasiedle, Nowa Cerekwia, Pilszcz, Rogożany, Rozumice, Ściborzyce Wielkie a Wojnowice.

Dzierżysław

Lokalita je už od 10. stol. obydlená Slovany a její název pochází z moravštiny. Ve vesnici dlouhou dobu fungoval velký sádrovcový důl, který vznikl v miocénu a byl využíván až do roku 1972. Na polích v okolí Dzierżysławia studenti Jagellonské univerzity z Krakova vedou archeologické vykopávky. V srpnu r. 2000 zde archeologové našli první v Polsku obydlenou osadu lidu magdalénské kultury starou asi 12 tis. let. Za zmínku stojí nalezení dvou hematitových figurek Venuše.

1)

2)

Za zhlédnutí stojí:

- rezervace Sádrová hora – vytvořená v r. 1957, na území se nachází stepní rostlinstvo a porosty jako např. zvonek boloňský, černohlávek velkokvětý, řimbaba chocholičnatá.

1) **kostel sv. Bartoloměje** postaven v roce 1936 na základech starého kostela z 15. stol., který byl zničen ve třicetileté válce

2) „**Voda dzierżysławianka**“ – staletý pramen vody

3) „**Park pěti bran**“ – zřízen obyvateli v místě, kde kdysi stál okázalý palác postavený v polovině 18. stol. italskými mistry. Palácový prostor měl pět bran – odtud název parku

4) „**Kvetoucí studna**“

3)

4)

- Skalní zahrada „Stodola“ na ulici Kościuszki 21

Kietrz

Na území dnešního města existovala slovanská osada už v 11. stol. Rok 1321 se přijímá jako datum nabytí městských práv, a to proto, že se olomoucký biskup Konrad I. zmiňuje o Kietrzu jako o městě při psaní dokumentu „Akt změny polnosti“. V letech 1557 - 1877 byl Kietrz majetkem slezského rodu von Gaschin.

5)

7)

Za zhlédnutí stojí:

5) **barokní kostel sv. Tomáše** z 16. a 18. stol. – valenně klenutá trojlodní basilika, boční lodě dostavěné barokními kaplemi s kopulemi a lucernami, s osmibokou věží vyrůstající z čtvercového půdorysu a uzavřenou barokní kopulí s lucernou

8)

9)

6) **socha sv. Floriána** z pol. 18. stol., která se nachází v parku v sousedství náměstí

7) **barokní náboženská skulptura** z 1. pol. 18. stol. s výjevem navštívení Panny Marie v horní části skulptury umístěné uprostřed náměstí

8) **zřícenina paláce** (16. - 19. stol.) sídla rodu Gaschinů, která se nachází poblíž farního kostela

9) **klášterní kostel Tří králů**

10) pozdně barokní hřbitovní kaple sv. Kříže z poloviny 18. stol.

11) komplex hřišť „Orlik“

12) památník na počest deportovaných na Sibiř

13) Mezi tradice Kietrzu se už vepsal i každoroční půlmaratón Kietrz - Rohov, který v červnu přitahuje mnoho běžců jak z Polska, tak i ze zahraničí.

14) plavecký bazén v Kietrzu

Kozłówki

První zmínky o této lokalitě jsou z roku 1272, když olo-moucký biskup koupil Kozłówki jako nájemnou ves-nici. Tehdy se jmenovala „Cozluwky“, tedy „Malé kůzle“.

Za zhlédnutí stojí:

15) památný kostelík sv. Anny

16) pomník „Ecce homo“ věnovaný dvěma bratřím, kteří se navzájem zabili v hádce o hranice svých polností

Lubotyń

První písemná zmínka o vesnici je z roku 1262. Na pahorku jižně od vsi stál kdysi zámek, a proto studna v úpatí pahorku byla nazvána „zámeckou“. V 19. stol. se ve vesnici nacházel lihovar, pivovar a také bažantnice.

Za zhlédnutí stojí:

17) neogotický kostel z roku 1262

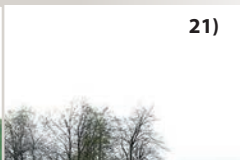
18) vesnický park, ve kterém se nachází památný strom lípa drobnolistá

19) hrob a pamětní deska bývalých majitelů Lubotyňa

20) folvark Konstanzienhof (panství s hospodářstvím), který byl součástí vesnice, se nachází na se-ver od Lubotyňa. Okolí je porostlé stromy, přes které je vidět zřícenina budovy

21) kurhany (mohyly) se nacházejí na sever od Lu-botyňa před bývalým folvarkem vedle pískovny

Ludmierzyce

Malá vesnice v jihozápadní části gminy Kietrz, přes kterou protéká řeka Ostra. Dle tradice vesnice vznikla ve 12. stol. V letech 1540 - 1665 Ludmierzyce podlehly evangelickým vlivům (luteranismus byl zde vyznáváný nejdéle z celého okolí). Kolem roku 1910 zde existovala věznice. Silnicí, která vede do Pilszcza, táhl Jan III. Sobieski v roce 1683 se svými vojsky na Vídeň.

Za zhlédnutí stojí:

22) kamenná socha Krista zhotovená Paulem Ondruschem z Głubczyc, je umístěna na fasádě kostela.

Nasiedle

Vesnice je poprvé zmíněna v ruské Ipatijevské kronice v r. 1253 jako hrad Nasile.

Za zhlédnutí stojí:

23) barokní palác s dekorací na fasádě, postavený v r. 1730

24) kostel sv. Jakuba staršího z roku 1881

25) kříž pokání datován na 14. - 16. stol.

Nowa Cerekwia

Poblíž vesnice byly nalezeny mnohé památky po četných prehistorických osadách. První psaná zmínka o vesnici pochází z r. 1234. Nowa Cerekwia získala městská práva ve 13. stol., ale před II. světovou válkou o ně přišla.

Za zhlédnutí stojí:

26) zřícenina hřbitovního kostela sv. Václava z r. 1688, kde jsou zachovány kamenné epitafy

27) kostel sv. Pavla a Petra postavený v letech 1783 - 1787 ve slohu pozdně barokním s klasicistickými elementy

28) zřícenina zámku rodu Vrbnů z 16. stol.

29) městský charakter zástavby s rozsáhlým čtyřbokým náměstím

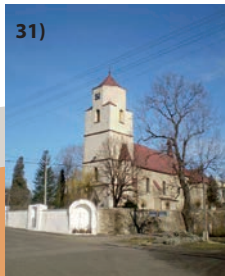
30) třípólový vlakový viadukt postavený v r. 1907, který je součástí bývalé vlakové linie Baborów - Opava přes Pilszcz. Poslední vlak po tomto viaduktu projel v roce 1996

Pilszcz

Vesnička se nachází na historické cestě, kterou v roce 1683 táhl král Jan III. Sobieski na Vídeň. Na památku této historické události se v kostele Panny Marie nachází obraz, který toto tažení znázorňuje. V roce 1884 byl v okolí vesnice nalezen tzv. „poklad z Pilszcze“ pocházející z doby bronzové - náhrdelníky a náramky.

Pilszcz je charakteristický velkým množstvím zeleně (stromy a vzácné či okrasné keře), nejpopulárnější je zde lípa. V lesích okolo vsi je také velké množství hřibů jako např. pýchavka obrovská, která je chráněná.

Za zhlédnutí stojí:

31) goticko-renesanční odpustkový kostel Matky Boží pilszczanské z roku 1593, poutní místo

Rogožany

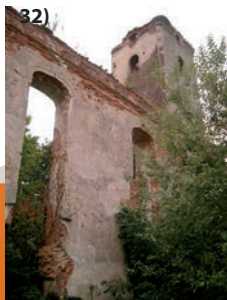
Vesnice v obci Kietrz známá už v r. 1377 jako Rosesan.

Rozumice

Vesnice položená v lehce pahorkovité krajině. V roce 1260 se zde nacházela osada, o které pochází první písemná zmínka z roku 1335. Osada byla pravděpodobně obydlena lidmi, kteří sem přišli z Horních Franků.

Podél cest vedoucích do Rozumic jsou vysázeny třešňové stromy.

Za zhlédnutí stojí:

32) zřícenina evangelického kostela, který byl postaven v letech 1804 - 1807 na místě dřívějšího chrámu z roku 1403

33) dřevěný poschodový špýchar

- archeologické stanoviště z doby paleolitu s jedněmi z nejstarších stop přítomnosti člověka na polském území

- částečně chráněná krajinná oblast Rozumice, která byla zřízena v roce 2000 pro záchranu listnatého lesa. Vyskytuje se zde 171 rostlinných druhů, z nichž 7 je chráněných. Nejzajímavější, na které je možné v rezervaci narazit, jsou hvězdnatce zubaté, lilie zlatohlavá a ostrice štíhlá. Fauna rezervace je také zajímavá. Žijí zde hrdlička divoká, lejsek bělokříký, slepýš křehký, netopýr ušatý, netopýr rezavý atd.

34) památník padlým v I. světové válce s nápisem „Nikdy více války“ v polštině a němčině

Ściborzyce Wielkie

Vesnice je ze tří stran obklopena hranicemi České republiky. Dle legend vedla přes vesnici jantarová stezka. Ve znaku vesnice je znázorněný klíč ke špýcharu a radlice. Na území vesnice vede náboženskou činnost církev evangelická augšpurského vyznání a církev římskokatolická.

Wojnowice

Wojnowice se v roce 1294 jmenovaly Woianowicz, v 1377 Woinowicz. V roce 1945 přes Wojnowice sedmkrát přešla válečná fronta, což způsobilo značné poškození vesnice. Většina domů se nehodila ani k rekonstrukcím.

Gmina Krzanowice

www.krzanowice.pl

Krzanowice

Gmina Krzanowice je základní územní jednotkou (středisková obec), pod kterou patří pět vesnic: Krzanowice, Bojanów, Borucin, Pietraszyn, Wojnowice.

V obci Krzanowice se nachází **farní kostel sv. Václava**, zmíněný v roce

1288, který byl původně dřevěný. V současnosti je novobarokní, postavený v letech 1914 - 1915 dle projektu Josefa Seyfrieda. Hlavní oltář je zasvěcen patronu kostela. Dva boční oltáře sv. Anny a sv. Josefa s Ježíškem jsou barokně-klasicistické z 18. stol. Rokoková kazatelna je z konce 18. stol. a z toho období jsou také sakristijní skříně s ozdobným kováním a obraz sv. Maří Magdalény umývající Kristu nohy. V kostele jsou i pozdně barokní sochy svatých - Hedviky, Alžběty, Floriána, Michaela archanděla a Krista Zmrtvýchvstálého. - kostel sv. Václava je otevřený pro všechny od rána až do večera; GPS: 50°1'3.522"N, 18°7'11.547"E

Farní kostel sv. Václava

nem uzavřeným řezbou beránka.

GPS: 50°1'22.527"N, 18°8'5.323"E.

Tel. na faru: +48 32 410 80 94

- středověké náměstí s **barokním sloupem Nejsvětější Panny Marie Neposkvrněného početí**

Bojanów

Farní kostel Krista Krále

byl postavený v r. 1928, má interiér v basilikovém stylu. Na stěnách presbytáře se nachází zajímavé mozaiky Krista Krále a dvanácti apoštolů. Na fáře se nachází kopie obrazu Matky Boží Kodeříské, namalované na plechu s vylišovanými sukýnkami a německými inskripce z 2. pol. 17. nebo 18. stol. (tabule s nápisem), dle zpočtybné tradice ponechána zde jako díkůvzdání králem Janem III. Sobieským.

Farní kostel Krista Krále

Borucin

Farní neogotický kostel sv. Augustýna

postavený v letech 1904 - 1905 má hlavní oltář dřevěný, zhotovený firmou Wefers z Kolína nad Rýnem s obrazem hlavního patrona. Po stranách se nachází oltářní sochy sv. Jana Křtitele a sv. Floriána, boční oltáře jsou dva

- mariánský a Nejsvětějšího Srdce Ježíšova. Dále je v kostele gotická kazatelna, křtitelnice; v presbytáři se nacházejí sochy sv. apoštolů Petra a Pavla zhotovené firmou Meyer z Mnichova.

- **kostel sv. Augustýna** je otevřen pro všechny od rána do večera; GPS: 50°0'23.148"N, 18°9'14.867"E

- **zástavba bývalého folvarku** (panství s hospodářstvím) **rodiny Lichnovských** - možná je pouze prohlídka vně objektu; GPS: 50°0'42.732"N, 18°9'37.98"E

Kostel sv. Augustýna

sloup Nejsvětější Panny Marie Neposkvrněného početí

Kostel sv. Mikuláše

Filiální kostel (kostel, při němž není zřízena farnost) **sv. Mikuláše (Mikolašek)**, zmiňovaný jako dřevěný v r. 1613, současně pozdně barokní z r. 1744, byl postaven jako poděkování za záchranu Krzanowic před uherským nájezdem. Donedávna byl obehnan cihlovou zdí. Uvnitř se nachází neogotický oltář s pozdně barokními sochami dvou biskupů, klasicistická kazatelna z přelomu 18. - 19. stol. s baldachý-

Pietraszyn

Kaple sv. Barbary, neogotická, postavená v r. 1884, s věží, na fasádě je pamětní deska připomínající všechny obyvatele, kteří zahynuli v I. světové válce.
GPS: 50°1'59.807"N, 18°5'25.367"E

Kaple sv. Barbary v Pietraszynie

Kostel sv. Barbary v Pietraszynie

Kostel sv. Barbary, filiální kostel farnosti Krzanowice, postavený v letech 1930 - 1931, je jediným objektem v kubistickém slohu na území ratibořského okresu.
GPS: 50°2'5.711"N, 18°5'32.891"E

Wojnowice

Kostel Povýšení svatého Kříže byl postavený obyvateli Ratiboře, stavitelem byl František Bolek. Spolu pracoval s tesařským mistrem Františkem Hubnerem v letech 1793 - 1794 na plánu řeckého rovnoramenného kříže. V roce 1931 byl kostel rozšířen přístavbou příčné lodi a nového presbytáře

Kostel Povýšení svatého Kříže

- **kostel Povýšení sv. Kříže** je otevřen pro všechny od rána do večera;
GPS: 50°3'25.992"N, 18°9'5.651"E

Palácové - parkový komplex ve Wojnowicích u Ratiboře se jeví jako výjimečně krásné místo okouzující nejen krásnou architekturou a přírodou, ale také dějinami přítomnými na každém kroku. Palác byl postavený ve třicátých letech 19. stol. Současný vzhled tohoto okázalého objektu je následkem rozsáhlé přestavby a rozšíření, které proběhly v posledních letech 19. stol. Kolem paláce se nachází 4,5 hektarová zahrada s velkolepými stromy a keři vzácných druhů a zajímavými zahradními kompozicemi. Vše je obehnané vysokou zdí z licových cihel se dvěma velkými železnými branami.

Palác ve Wojnowicích

- **palác Wojnowice s parkem a Muzeem dávné vsi**
- možnost prohlídky po předchozí domluvě;
GPS: 50°3'39.204"N, 18°9'8.892"E.

V gmině Krzanowice se konají různé zajímavé kulturní události silně spjaté s místní tradicí a folklorem. Především je to pochování basy – tradiční masopustní zábava s inscenací. Výjimečný v celostátním měřítku je koněspřežný průvod do kostela sv. Mikuláše, místními nazývaný „svatým Mikolaškem“ nebo prostě „Mikolaškem“, koná se každoročně 6. prosince. Každoročně se zde konají obecní dožínky s průvodem a s barevně a legračně ozdobenými zemědělskými stroji. V období vánočních a velikonočních svátků se koná Festival regionální kuchyně.

Špýchar ve Wojnowicích

Koněspřežný průvod

Pochování basy

V gmině Krzanowice se nachází nově vybudovaný komplex sportovních hřišť „Orlik 2012“, který je po předchozí rezervaci přístupný všem. V Krzanowicích je také volně přístupné zábavné hřiště pro nejmenší.

Sportovní komplex Orlik

Zábavní centrum

Gmina Krzyżanowice se nachází v ratibořském Gokrese, v jihozápadní části slezského kraje. Její rozloha je 6 900 ha a žije v ní okolo 11 500 obyvatel. Obec Krzyżanowice je základní územní správní jednotkou (středisková obec), pod kterou spadá 10 vesnic: Krzyżanowice, Chałupki, Tworków, Bieńkowice, Bolesław, Owsiszcze, Nowa Wioska, Roszków, Rudyszwałd a Zabełków. Východní hranicí obce je řeka Odra a na jihu a západě státní hranice. Krzyżanowice jsou typickou zemědělskou obcí. Napomáhá tomu mírné klima utvářené vzdušnými proudy vyplývajícími z blízkého sousedství Moravské brány. Právě takový typ klimatu je optimální pro zdejší zemědělství.

Historie území nad horní Odrou sahá do doby kamenné. Na území obce bylo nalezeno kamenné nářadí datované 240 tis. – 180 tis. let před naším letopočtem, které je nejstarší stopou přítomnosti člověka na současném polském území. První písemné zmínky o většině vesnic, které jsou součástí obce Krzyżanowice, pocházejí z 12. – 14. století.

V průběhu staletí území obce patřilo střídavě Polsku, Čechům, Rakousku - Uhersku, Prusku, Německu a od roku 1945 opět Polsku. Složitá dějiny této země způsobily, že získala bohatý multikulturní charakter s elementy kultury polské, moravské (české) a německé. V průběhu staletí přes zdejší území

přešla mnohá vojska, mezi jinými švédská a dánská v období třicetileté války a také vojska krále Jana III. Sobieského, který táhnul do bitvy u Vídně. Konec slezských válek a války sedmileté (1763) způsobil, že zdejší území se na dlouhá léta stalo součástí pruského státu. Po 1. světové válce přišly vážné teritoriální změny. Dle ustanovení Versailleské smlouvy z roku 1919 proběhlo na celém území obce Krzyżanowice

ce referendum. Názory obyvatelstva byly jiné, ale rozhodnutím vítězné koalice se celé území dnešní obce stalo součástí německého státu. V dubnu roku 1945, po osvobození obce Krzyżanowice sovětskou armádou a československou tankovou brigádou, bylo toto území přiděleno polskému státu. Ze začátku byla celá obec součástí tehdejšího Slezského kraje a v roce 1950, v důsledku administrativní reformy, se stala součástí nově vytvořeného Opolského kraje. Další administrativní reforma provedená v roce 1975 způsobila, že obec Krzyżanowice se opět vrátila do celku Katowického kraje a následně od roku 1999 do kraje Slezského.

Bieńkowice

Obec se může pochlubit nejstarší funkční kovárnou a bohatě vybaveným muzeem kovářství, a to vše díky rodině Socha. Jak praví tradice, vše začalo Janem Sochou, původem od Krakova, který v roce 1683 šel k Vidni s králem Sobieským. Když polská armáda postavila tábor na poli u Ratiboře, v Bieńkovicích poznal dívku, do které se tak zamiloval, že jí slíbil rychlý návrat. Po vídeňském vítězství nad Turky svůj slib dodržel. Přijel nad Cynu, oženil se s milovanou dívkou, dočkal se syna Andrzeja a jelikož byl kovářem, založil v Bieńkovicích kovárnu. Bylo to roku 1702. Od těch dob se Sochovi trvale zabývají touto profesí. Po zmíněném Jankovi to byl jeho syn Andrzej a následně František, Urban, Antoni i Jan. V roce 1910 přišel na svět Alois Socha, kovář sedmé generace. Jeho syn Jan i vnuk Robert udržují rodinnou tradici. Nadále kovají železo ve staré kovárně (ta současná zděná vznikla v roce 1840 na místě původní dřevěné) a u domu založili rovněž muzeum kovářství. Nikde jinde v Polsku není možné vidět tolik kovářských památek spojených s touto profesí.

Farní kostel Všech svatých je zmíněn už v roce 1351. Současný barokní kostel byl postaven v letech 1719 – 1730. V hlavním oltáři se zachoval obraz Všech svatých autora Antonína Scholtze (1736).

V Ratibořské ulici se nachází neogotický klášter sester alžbětinek, postavený v roce 1900. Současně je to kulturní centrum, knihovna a místní muzeum s exponáty historie přítoku horní Odry, mezi jinými i zuby a kly mamutů a náčiní pravěkých lidí. Ve staré hasičské zbrojnici se nachází historická, ale funkční koněspřežná stříkačka z roku 1906, se kterou místní hasiči vybojovali vítězství na Mistrovství Polska.

Od nepaměti se na druhý den velikonočních svátků koná v Bieńkovicích tradiční liturgický průvod na koních zvaný „Osterreiten“. O svátku sv. Huberta se koná hon na lišku.

Bolesław

Ve vesnici se nachází neorománský **farní kostel sv. Hedviky Slezské** postavený v letech 1874 – 1877. V sousedství je škola z roku 1898. V obci je také zachovalý mlýn z roku 1849 a 3 dvoupatrové sýpky z 18. a 19. století.

a také středověkých bašt. Nad vchodem se zachoval rodový erb bývalých majitelů – bohatých židovských bankéřů Rotschildů. U paláce se kdysi nacházel mezinárodní hraniční přechod. Památkou těch dob zůstal dodnes hraniční most z roku 1899, kdysi nazýván jubilejním mostem císaře Františka Josefa, a u něho budova bývalé krčmy z konce 19. století. Za zhlédnutí také stojí budova vlakového nádraží z pol. 19. století, která byla postavena v souvislosti se zprovozněním prvního vlakového spojení Pruska a Rakousko – Uherska přes Ratiboř - Chałupki v roce 1847.

Chałupki

Největší atrakcí Chałupek je chráněná přírodní oblast – pohraniční meandry Odry, která je v programu Natura 2000. Nachází se zde několik významných uskupení vzácného rostlinstva, mj. lužní lesy s olší lepkavou, jasanem, vrbovo – topolové lesy a také fragmenty vlhkých luk. Je zde potvrzen výskyt přes 120 druhů rostlinstva. Žijí zde bobři, vydry, vzácné druhy motýlů a také ohrožené druhy brouků. Svá hnízda v trhlínách břehů, způsobených říční erozí, staví ledňáček říční. Územím meandrů vede polsko – česká naučná stezka. U břehu Odry se nachází barokní palác vystavěný v roce 1682 na základech středověké tvrze nazývané kdysi Bartus-werde. O prvotním obranném charakteru tohoto místa svědčí zachované pozůstatky vodních příkopů

Krzyżanowice

Palác v Krzyżanowicích byl postaven v roce 1670 jako „okázalý“ panský dům na místě staršího sídla. Kolem roku 1860 byl přestavěn bohatou rodinou Lichnovských v neogotickém slohu. Budova byla tehdy obohacena o kulatou věž v jihovýchodním rohu stavby. Z poloviny 19. století pochází stavba brány ve slohu anglické neogotiky se zachovalou ozdobnou litinovou mříží a inskripční tabulí (tabule s nápisem). Okolo paláce je arboretum, kde roste mnoho exotických druhů stromů, mezi nimi i okázalý liriodendron tulipifera, tedy liliovník tulipánokvětý z čeledi šácholanovitých.

Hosty zde byli významní hudebníci doby romantismu. V srpnu roku 1806 zde na pozvání Lichnovských koncertoval jejich rodinný přítel Ludwig van Beethoven. Na jaře roku 1848 se stal Krzyżanowický palác místem tajné schůzky Ference Liszta a Karoliny Ivanovské, která utekla z Ruska od svého manžela, a Liszt zde i skládal. V současné době je palác majetkem sester františkánek Marie ustavičné pomoci, které v něm provozují dům sociální pomoci. Ve vsi stojí také za zhlédnutí pozdně barokní farní kostel sv. Anny vybudovaný v letech 1791 – 1793. Nad vchodem do chrámu je okázalá kartuše s erbem Lichnovských.

Každý rok v květnu se v Krzyżanowicích konají na památku pobytu Liszta a Beethovena koncerty vážné hudby.

Nowa Wioska

Nejmenší vesnice gminy, která vznikla ve 14. století, byla po dlouhá léta částí Owsiszczce. Vede k ní lipová alej, která je dnes už přírodní památkou. Už mnoho let v době vánočních svátků stojí za zhlédnutí osvětlené domy a zahrádky u domů.

Owsiszczce

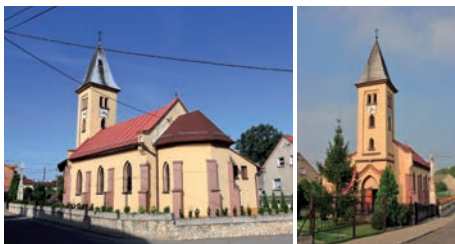

Nejkrásnější vesnice Slezského kraje v roce 2007. V obci byl nalezen pěstní klín z doby před 250 tis. lety – nářadí prehistorického člověka.

Za zhlédnutí stojí **neorománský farní kostel Nejsvětějšího Srdce Ježíšova** postavený v letech 1923 – 1924.

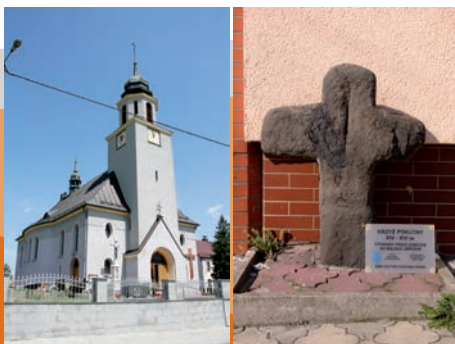
Roszków

Vesnice z 16. století s **kostelem Nejsvětějšího Srdce Ježíšova** postaveným v letech 1881 – 1883 původně jako neogotická kaple. Podél Roszkowské štěrkovny až k mostu v Krzyżanowicích vede cyklostezka.

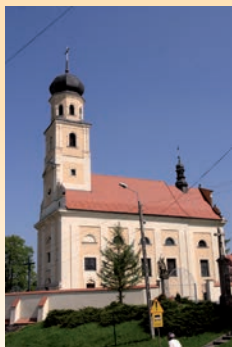
Rudyszwałd

Vesnice vznikla už na přelomu 13. a 14. století. Za zhlédnutí stojí **farní kostel Nejsvětější Trojice** postavený v roce 1935. V ulici Zabelkovské se nachází **kající kříž** – kamenný památník středověké jurisdikce vytesaný z pískovce, postavený vrahem jako zadostiučinění za svůj přestupek.

Tworków

Významnou památkou je **barokní farní kostel sv. Petra a Pavla** postavený v letech 1691 – 1694 dle projektu Jana Zellerera z Opavy. V interiéru je zachována krásná štuková dekorace Antonína Signo z Opavy. Nad kůrem je malba zobrazující posledního soud, v kostele je kolátorská lóže (vyhrazené místo pro rodinu, která se o kostel stará - např. majitel panství, ke kterému kostel náleží atd.) z konce 17. století a také bohatě řezbářsky zdobený hlavní oltář ze stejného období s obrazem „Nakrmení davu“ atd.

V současnosti existuje možnost prohlídky zámku jen v části zpřístupněné turistům. V bývalém palácovém parku se dnes nachází bazén, který je v provozu v letním období.

V Mlýnské ulici se nachází **mlýn z roku 1914** poháněný turbínou, který stojí v místě staršího dřevěného vodního mlýna zmíněného v roce 1703. Mlýn je v provozu dodnes a již deset generací je ve vlastnictví rodiny Pawlik. Pro turisty jsou zde organizovány speciální prohlídky.

Na okraji vsi se nachází pozdně barokní filiální **poutní kostel sv. Urbana** postavený v roce 1779. (Filiální kostel – kostel, při němž není zřízena farnost a který tak patří do správy faráře sídlícího jinde.) Uvnitř se nachází kolátorská lóže zdobená erbem Eichendorffů a rokokovým oltářem z roku 1779. Zámek v Tworkówě je dnes zřícenina, ale kdysi býval středověkou tvrzí obehnanou vodním příkopem. V druhé polovině 16. století byl přebudován do renesančního slohu. Na přelomu 17. a 18. století získal zámek barokní vlastnosti a v letech 1872 – 1874 dle projektu architekta Heidenreicha mu byl dán neorenesanční vzhled. Budova vyhořela v roce 1931. V začátcích 19. století zde mnohokrát přebýval u svého strýce poeta Joseph von Eichendorff. Vzhledem k ponuré atmosféře nazýval zámek „soví hnízdo“.

Zabelków

Ve vesnici stojí za zhlédnutí **kostel sv. Hedviky Slezské** postavený v letech 1936 – 1937 s barokní lido-ovou řezbou Krista Zmrtvýchvstaleho. V Zabelkówě se také nachází známé tržiště.

Gmina Pietrowice Wielkie (středisková obec) je základní územní správní jednotkou, pod kterou spadá 10 vesnic – Cyprzanów, Gródczanki, Kornicy, Krowiarki, Lekartów, Maków, Pawłów, Pietrowice, Samborowice, Żerdziny.

Cyprzanów

Cyprzanów byl sice původně částí Janowic, ale v současnosti jsou vesnice spojeny. Název pochází od jména učitele Cypriana. V roce 1339 byl majitelem vesnice rytíř Měško na Kornicy, který ratibořskému farnímu kostelu daroval polovinu z výnosů, které vesnice přinášela. Během krátké doby se vesnice stala výhradně majetkem ratibořské kolegiáty. V r. 1861 vesnici zničil velký požár. Z Cyprzanowa pocházel Emanuel Smolka (1820 - 1854) - významný slezský aktivista Jara národů z roku 1848.

Kostel v Cyprzanówie

Kostel Nejsvětější Trojice byl postaven v letech 1865 - 1888 v neogotickém slohu. Navíc se zachovalo několik typických statků franckého typu z konce 19. a začátku 20. stol. a kaplička z poloviny 19. stol.

Gródczanki

Dětské hřiště v Gródczankach

První písemné zmínky o vsi pocházejí z roku 1377, název se vyznačuje českou fonetikou: hradčany – lidé z Hradka. U silnice do Pietrowic stojí dřevěný odpustkový kostel. Hradisko nad řekou Troja bylo založeno ve 13. – 14. stol. Přes tuto lokalitu vede část cyklostezky, která spojuje obce Sudice, Kietrz, Krzanowice a Pietrowice Wielkie.

Kornicy

Vesnice je zmiňována již kolem roku 1300, i když existují zápisy z roku 1283, kde ji vzpomíná Měško na Kornicy. V 2. pol. 15. stol. patřila vesnice rodu Pyszynových a v polovině 16. stol. přešla do majetku Reischwitzových, kteří koupili okolních vesnic vytvořili

Vesnice Kornicy

Park v Kornicy

Skatepark v Kornicy

Kaplička v Kornicy

tzv. „kornický stát“. V roce 1711 bylo toto území rozděleno a od té doby se majitelé často střídali.

Na území vesnice se nachází zbytky zámku postaveného v polovině 14. stol. – zachovány jsou pouze náčrty hrází a vstupů do sklepů. Na území obce jsou dvě obytné budovy z roku 1889 a sklad z roku 1890. Za zhlédnutí stojí také špýchar z 18. - 19. stol., obytný dům z roku 1891, kaple z konce 18. stol. s barokně-lidovou řezbou sv. Jana Nepomuckého a také panský park a v něm monumentální exempláře dubů a lip.

Krowiarki

Název Krowiarki byl vesnici dán po 2. světové válce. V místním nářečí je vesnice nazývána „Kravařem“. V němčině se vesnice jmenovala „Polnische Kravarrn“. Název vesnice se měnil mnohokrát: 1223 – Cravar, 1278 – Kravar, 1679 – Krawarsz, potom Kravaře, v polštině Krowiarze – tedy chovatelé krav.

Není jasné, kdy vesnice vznikla, nejpravděpodobněji na přelomu 12. a 13. stol. Již v roce 1223 obyvatelé vesnice platili desátek klášteru sester premonstrátek, který byl v Rybniku. Když byl rybnický klášter přestěhován do Czarnowásů u Opole, vesnice byla i nadále jeho majetkem. Stalo se tak, když kníže Měško a Přemysl uvolnila obyvatele Krowiarek od daně a roboty pro knížectví, a tak vesnice vykonávala službu pro klášter.

Zelené centrum v Krowiarkach

Kostely v Krowiarkach:

Roku 1223 byl postaven první kostel v Krowiarkach, který byl v roce 1447 přestavěn. Patronát nad kostelem držel klášter z Czarnowąsů. Po rozšíření evangelického vyznání se stal kostel protestantským a stal se majetkem církve evangelické. Ve stejném roce protestant Leonard von Dobschitz vystavil faru, chlév a stodolu. Na počátku 17. stol. byl kostel vrácen církvi římskokatolické, a tak se na nějakou dobu stal hlavním kostelem farnosti Maków. Zsvěcený byl Narození Panny Marie. Byl postavený ze dřeva, měl tři oltáře a na věži byly dva zvony. Každoroční pouť v kostele byla slavena druhou nedělí po slavnosti Věch svatých. Nový větší kostel vybudoval v roce 1709 jeden z majitelů Krowiarek hrabě Paczyński.

Kostel v Krowiarkach

Zamek v Krowiarkach

V letech 1852 – 1877 byl původně dřevěný palác celkově přestavěn a byl založen park. Roku 1898 Donnersmarckovi dostavěli neogotické zděné křídlo paláce na místo shořelého křídla dřevěného (v roce 1892). Palác v takovém stavu je zachovaný do současnosti.

Zelené centrum v Krowiarkach

Lekartów

První písemná zmínka pochází z roku 1445, název pochází od jména Lekart. Původně byl majetkem knížete Ratibořských, v roce 1445 byl dědictvím kněžny Markéty a v roce 1479 byl majitelem vesnice Fryderyk na Lekartowě. Po staletí byla vesnice v různých rukou (mj. v letech 1625 – 1796 byla součástí „kornického státu“). Po roce 1796 byla svobodnou osadou. Ve vsi je kaple z roku 1820, rekonstruovaná roku 1860 (uvnitř se nachází socha sv. Jana Křtitele z poloviny 18. stol.) a také kající kříž nazývaný „cyrilikem“.

Maków

Vesnice Maków

Maków leží nad řekou Cynou, severně od Pietrowic Wielkich – 10 km od Ratiboře. Jako doba vzniku se uvádí rok 1222, kdy Maków patřil hraběti Wernerovi, který byl palatýnem (vysoký státní hodnostář, zvl. v Uhrách) knížete Kazimíra z Opole. V roce 1240 kníže Měsko daroval Maków rytířskému Maltéžskému řádu. V roce 1437 si kníže Mikuláš z Ratiboře, chtěje se obohatit, přivlastnil majetek a statek Maków. Dle kroniky z roku 1532 patřilo knížectví ratibořskému 33 hospodářství a 17 zahradníků a zbytek byl majetkem Maltéžského řádu. Mlýn, který do těch dob patřil řádu z Rud Wielkich, měl v nájmu mlynář Jiří. Ve vesnici se nachází kostel sv. Jana Křtitele. Do roku 1565 Maków správně spadl pod Ratiboř, v letech 1565 – 1575 spadl pod Opavu.

Zelené centrum v Makówie

Hřiště v Makówie

Kostel v Makówie

Pawłów

Pawłów je vesnicí na hranici území obce Pietrowice, která byla poprvé zmíněna už kolem roku 1300. Na začátku 14. stol. byla vesnice majetkem kolegiáty v Ratiboři. Osada mnohonásobně měnila své majitele, kterými mj. byly rody Salisových, Holých, Larischových, Poserových, Fragsteinových a Strachwitzových.

Ve vesnici se nachází neogotický farní kostel postavený v letech 1904 - 1916 na místě původního dřevěného kostela.

Pawłów je známý zajímavě organizovanými dožínkami, které připravuje Farní rada ve spolupráci s Radou vesnice. Dožínky jsou každoročně slaveny třetí nedělí v září.

Pietrowice Wielkie

Vesnice, která je sídlem obecního úřadu, byla poprvé zmíněna v roce 1373. V polovině 14. stol. daroval český král Otakar II. vesnici s celou Kietrzanskou zemí olomouckému biskupovi Brunovi, který zde nechal v roce 1281 vybudovat kostel. Od těch dob byly Pietrowice majetkem olomouckých biskupů a potom v letech 1557 - 1877 majetkem rodu Gaczyńských. V Pietrowicích se narodil R. D. Paweł Schebesta (1887 - 1967), etnolog světové slávy

a velký znalec Pygmejů.

Ve vesnici se nachází kostel sv. Víta, Modesta a Krescence, vybudovaný v 16. stol., rozšířený v letech 1822 a 1935. Z původního gotického kostela se zachovaly čtyři sloupky. Věž byla postavena roku 1822. V kostele jsou obrazy z 2. pol. 18. stol. (mj. obraz sv. Mikuláše z roku 1827 namalovaný Anto-

nínem Blaschem), barokní sochy a litinová náhrobní deska z roku 1843.

Kostel byl obehnan obrannou zdí, ze které je zachován pouze úsek se střelnicemi. Mimo vesnici, u cesty do Gródczanek, stojí dřevěný, roubený odpustkový kostel sv. Kříže postavený v roce 1667 a obnovený roku 1743. Kostel má bohatou barokní výzdobu z pol. 18.

Kostel v Pietrowicach Wielkich

stol., mj. mezzotinta (grafická technika z hloubky, při které se měděná deska zdrsní vyškrobáním, aby se dosáhlo měkké světelné modulace) s adorací zázračného obrazu Matky Boží z Rud, s pohledem na kostel a klášter, zhotovená Janem Eliášem Ridingerem z Vídně kolem roku 1752. U kostela se nachází neogotická kaplička z roku 1899 se zázračným pramínkem. V letech 2000 - 2005 vznikl na pozemku o rozloze 2,5 ha kolem kostela park s arboretem a vodním očkem.

Dřevěný kostel sv. Kříže v Pietrowicach Wielkich

Procesi konaná v Pietrowicach Wielkich

Procesi konaná v Pietrowicach Wielkich

Vesnice má zástavbu oválnou, soustředěnou kolem náměstí. Zachovalo se zde značné množství statků franckého typu z konce 19. a začátku 20. stol., máčírna lnu z konce 19. stol. a také socha sv. Jana Nepomuckého z 18. stol.

Eko výstava v Pietrowicach Wielkich

Samborowice

Kostel v Samborowicích

První písemná zmínka o vesnici je ve fundační (zakládací) listině z roku 1288. Název se odvozuje od jména Sambor. V roce 1308 patřila komturii Maltežského řádu v Grobnicích, ale roku 1377 na jejím majetkovém seznamu vesnice už není. V roce 1500 koupil Samborowice a Chuchelnou Jarolin (Jeroným) Szamazowský z Rohova a po něm je vlastnilo několik dalších majitelů. V roce 1599 jeden z nich, Bartoloměj Reiszewitz, natrvalo připojil Samborowice ke Krzanowicím.

Samborowice se staly slavné díky pracím archeologů v letech 1973 - 1982, které probíhaly v písčinně asi 1 km na západ od vesnice. Tyto práce přivedly archeology k nalezení a prozkoumání 115 žárových hrobů lužické kultury a také k nalezení osady kulovitých amfor.

Ve vesnici se nachází novobarokní farní kostel Svaté Rodiny z roku 1933.

Żerdziny

Foto z vesnice Żerdziny

Żerdziny, které leží 4 km severozápadně od Ratiboře, se poprvé vyskytují v dokumentech z roku 1383. Ve 14. - 16. stol. byla vesnice majetkem ratibořské kolejiaty a potom se stala majetkem Pruského státu.

Dożynky v Gminách

Sváteční jarmark

Slavnostní setkání podnikatelů

Sváteční jarmark

Gmina Kietrz

www.kietrz.pl

Gmina Krzanowice

www.krzanowice.pl

Gmina Krzyżanowice

www.krzyzanowice.pl

Gmina Pietrowice Wielkie

www.pietrowicewielkie.pl

